

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

8 листопада 2018 р.

Київ

№ 614 – р

Про закриття провадження
у справі

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали справи № 130-26.13/170-16 за ознаками вчинення порушення публічним акціонерним товариством «Українська залізниця» (далі – ПАТ «Укрзалізниця», Товариство) законодавства про захист економічної конкуренції та подання Департаменту досліджень і розслідувань ринків невиноробничої сфери від 11.10.2018 № 130-26.13/170-16/371-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) За результатами проведених досліджень щодо відповідності дій державного підприємства «Південна залізниця» (далі – ДП «Південна залізниця») та державного підприємства «Придніпровська залізниця» (далі – ДП «Придніпровська залізниця») вимогам законодавства про захист економічної конкуренції виявлено, що ДП «Південна залізниця» та ДП «Придніпровська залізниця» (далі – Залізниця), включали в розрахунок встановлених протягом 2012 - 2014 років цін (тарифів) на послуги внутрішніх та міжнародних перевезень пасажирів та вантажів залізничним транспортом вартість електричної енергії, придбаній за вищою ціною, ніж у державного підприємства «Енергоринок» (далі – ДП «Енергоринок»), як складової такої ціни (тарифу).
- (2) Розпорядженнями державного уповноваженого Комітету від 10.08.2015 № 06/148-р та від 10.08.2015 № 06/149-р розпочато розгляд справ № 136-26.13/101-15 та № 136-26.13/102-15 за ознаками вчинення ДП «Південна залізниця» та ДП «Придніпровська залізниця» порушень, передбачених частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку внутрішніх та міжнародних перевезень пасажирів та вантажів залізничним транспортом, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (3) Розпорядженням заступника Голови Комітету – державного уповноваженого від 23.09.2016 № 07/268-р об'єднано справи № 136-26.13/101-15 та № 136-26.13/102-15 в одну справу № 130-26.13/170-16 у зв'язку з тим, що, зокрема, ДП «Південна залізниця» та ДП «Придніпровська залізниця» реорганізовано шляхом злиття та

утворено публічне акціонерне товариство «Українська залізниця» (далі – ПАТ «Укрзалізниця», Товариство), яке є правонаступником усіх прав та обов'язків, зокрема, ДП «Південна залізниця» та ДП «Придніпровська залізниця».

2. ВІДПОВІДАЧ

- (4) ПАТ «Укрзалізниця» (03680, м. Київ, вул. Тверська, 5, ідентифікаційний код юридичної особи 40075815) створене на виконання Закону України «Про особливості утворення публічного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування» та постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2014 № 200 «Про утворення публічного акціонерного товариства «Українська залізниця», як акціонерне товариство, 100 відсотків акцій якого закріплюються в державній власності та засновником якого є держава в особі Кабінету Міністрів України.
- (5) Відповідно до пункту 15 Статуту ПАТ «Укрзалізниця», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 735 (далі – Статут), Товариство має самостійний баланс, печатку із своїм найменуванням, ідентифікаційним кодом та зображенням малого Державного Герба України.
- (6) Згідно з пунктом 6 Статуту, предметом діяльності Товариства, зокрема, є:
- надання послуг з перевезення пасажирів, вантажів, зокрема небезпечних вантажів, багажу, вантажобагажу і пошти залізничним транспортом у внутрішньому та міжнародному сполученні;
 - діяльність у сфері електроенергетики та використання ядерної енергії, розподілення електроенергії;
 - торгівля електроенергією;
 - постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.
- (7) Отже, ПАТ «Укрзалізниця» є суб'єктом господарювання, у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», яке здійснює діяльність, зокрема, з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом, а також постачання та розподіл (передачу) електроенергії місцевими (локальними) мережами.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (8) Відповідно до статті 1 Закону України «Про електроенергетику» (далі – Закон) (втратив чинність, крім окремих положень від 11.06.2017):
- **енергопостачальники** - учасники оптового ринку електричної енергії України, які купують електричну енергію на цьому ринку з метою її продажу та/або постачання споживачам або з метою її експорту та/або імпорту;
 - **оптовий ринок електричної енергії України** - ринок, що створюється суб'єктами господарської діяльності для купівлі-продажу електричної енергії на підставі договору;
 - **оптове постачання електричної енергії** - купівля електричної енергії, формування її оптової ціни та продаж електричної енергії за оптовою ціною енергопостачальникам;
 - **учасники оптового ринку електричної енергії України** - суб'єкти господарської діяльності, які продають та купують електричну енергію на оптовому ринку електричної енергії України на підставі договору;
 - **суб'єкти електроенергетики** - суб'єкти господарської діяльності незалежно від їх відомчої належності та форм власності, що займаються виробництвом, передачею,

постачанням електричної енергії та теплової енергії при централізованому теплопостачанні;

- **постачання електричної енергії** - господарська діяльність, пов'язана з наданням електричної енергії споживачеві за допомогою технічних засобів передачі та розподілу електричної енергії на підставі договору;

- **передача електричної енергії** - транспортування електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами на підставі договору;

- **споживачі енергії** - суб'єкти господарської діяльності та фізичні особи, що використовують енергію для власних потреб на підставі договору про її продаж та купівлю;

- **поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії** - рахунки суб'єктів господарської діяльності, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території та оптове постачання електричної енергії, відкриті в уповноваженому банку і призначені виключно для накопичення коштів, отриманих за електричну енергію від споживачів, та розрахунків з учасниками оптового ринку електричної енергії.

- (9) Згідно з частиною першою та дев'ятою статті 15 Закону, купівля всієї електричної енергії, зокрема весь її оптовий продаж, здійснюються на оптовому ринку електричної енергії України, який створюється на підставі договору. Сторонами договору є суб'єкти господарської діяльності, пов'язаної, зокрема, з:
- передачею електричної енергії;
 - постачанням електричної енергії;
 - розподілом електричної енергії;
 - оптовим постачанням електричної енергії.
- (10) Відповідно до абзацу третього частини першої статті 25 Закону, споживачі електричної енергії мають право, зокрема, на вибір постачальника електричної енергії.
- (11) Згідно з пунктом 1.3 Умов та правил здійснення підприємницької діяльності з оптового постачання електричної енергії, затверджених постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 16.12.1996 № 256, постачальник електричної енергії - учасник оптового ринку електричної енергії України, який отримав від НКРЕКП ліцензію на постачання електричної енергії за регульованим або нерегульованим тарифом з метою продажу її споживачам.
- (12) Відповідно до пункту 2.1.1 Договору між Членами Оптового ринку електричної енергії України від 15.11.1996 б/н, метою цього договору є створення Оптового ринку та врегулювання взаємовідносин Сторін цього Договору, що виникають у зв'язку з виробництвом, передачею і постачанням та купівлі-продажу електричної енергії за умови збереження цілісності та забезпечення надійного й ефективного функціонування Об'єднаної енергетичної системи України.
- (13) Згідно з абзацом другим пункту 1.4 Умов та правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, затверджених постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 13.06.1996 № 15/1, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 08.08.1996 за № 433/1458, які втратили чинність 01.09.2017 на підставі постанови НКРЕКП від 29.08.2017 № 1034 (далі – Умови та правила з постачання електроенергії за регульованим тарифом):

- ліцензіат - суб'єкт підприємницької діяльності, зареєстрований у встановленому порядку, який отримав ліцензію на постачання електричної енергії за регульованим тарифом та зобов'язаний дотримуватися ліцензійних умов і виконувати рішення НКРЕ;
- ліцензована діяльність - діяльність, що пов'язана з постачанням електричної енергії за регульованим тарифом, на здійснення якої ліцензіат отримав право від НКРЕ;
- оптовий ринок електричної енергії України (далі - ОРЕ) - ринок, що створюється суб'єктами господарської діяльності для купівлі-продажу електричної енергії на підставі Договору;
- закупівельна ціна електроенергії - ціна електроенергії, яка куплена ліцензіатом на Оптовому ринку електричної енергії чи у виробників електричної енергії, які не продають електричну енергію на Оптовому ринку електричної енергії;
- єдині роздрібні тарифи - роздрібні тарифи на електричну енергію, що відпускається для кожного класу споживачів, крім тарифів на електричну енергію, що відпускається на побутові потреби населення, населених пунктів та зовнішнього освітлення, визначені НКРЕ на підставі наданої ліцензіатами інформації про величини розрахункових роздрібних тарифів та обсягів прогнозованого споживання за класами напруги;
- роздрібний тариф - ціна, відповідно до якої споживачі сплачують кошти за спожиту електроенергію.

- (14) Відповідно до абзацу першого пункту 2.7 Умов та правил з постачання електроенергії за регульованим тарифом, ліцензіат повинен закуповувати електроенергію на Оптовому ринку електричної енергії України відповідно до умов його діяльності та здійснювати належне проведення розрахунків з оптовим постачальником електричної енергії, а також із суб'єктом підприємницької діяльності, що здійснює передачу належної ліцензіату електричної енергії, якщо електрична енергія постачається мережами, які не є його власністю.
- (15) Відповідно до підпункту 3.1.2 пункту 3.1 Умов та правил з постачання електроенергії за регульованим тарифом, ліцензіат повинен вести бухгалтерський облік і готувати фінансові звіти з ліцензованої діяльності окремо від обліків та звітів з інших видів діяльності. Ліцензіат має обґрунтовано розподіляти витрати між ліцензованою та іншими видами підприємницької діяльності і надсилати до НКРЕ, за її запитом, пояснення, супроводжуючи їх необхідною документацією щодо розподілу витрат.
- (16) Згідно з абзацом першим пункту 3.6.2 Умов та правил з постачання електроенергії за регульованим тарифом, ліцензіат одержує від споживачів, яким він постачає електричну енергію, плату за єдиним роздрібним тарифом, однією із складових частин якого є тариф на постачання.
- (17) Відповідно до пункту 10.1 Правил користування електричною енергією, затверджених постановою НКРЕ від 31.07.96 № 28, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за № 417/1442 (втрата чинності від 11.06.2018), споживачі електричної енергії мають право на вибір постачальника електричної енергії та відповідно до пункту 5.9 цих Правил споживач має право укласти договір про купівлю-продаж електричної енергії з будь-яким постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом за умови відсутності заборгованості за електричну енергію перед іншим постачальником електричної енергії.
- (18) Відповідно до Галузевих методичних рекомендацій з формування собівартості виробництва, передачі та постачання електричної та теплової енергії, затверджених наказом Мінпаливенерго від 20.09.2001 № 447 (далі – Галузеві методичні

рекомендації), витрати електроенергії на господарські потреби компаній, які пов'язані із здійсненням ліцензованого виду діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та з постачання електроенергії за регульованим тарифом, враховуються у структурі тарифів на передачу та постачання електричної енергії за середньою закупівельною ціною, що розраховується відповідно до пункту 1.2.6 Порядку формування роздрібного тарифу на електроенергію для споживачів (крім населення і населених пунктів) ліцензіатами з постачання електроенергії за регульованим тарифом, затвердженого постановою НКРЕ від 22 січня 2001 року № 47 (діяв на момент формування зазначених тарифів).

- (19) Згідно з Переліком робіт і послуг, що належать до основної діяльності залізничного транспорту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.2011 № 316 (Перелік робіт і послуг діяльності залізничного транспорту), передача та постачання електроенергії для забезпечення перевезень відносяться до робіт і послуг, що належать до основної діяльності залізничного транспорту.

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (20) Аналіз та дослідження становища ПАТ «Укрзалізниця» на ринку внутрішніх та міжнародних перевезень пасажирів та вантажів залізничним транспортом здійснювались відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 цієї Методики, згідно з яким етапи визначення монопольного (домінуючого) становища, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.
- (21) Об'єктом для визначення монопольного (домінуючого) становища є ПАТ «Укрзалізниця», що надає послуги з внутрішніх та міжнародних перевезень пасажирів та вантажів залізничним транспортом.
- (22) ПАТ «Укрзалізниця» здійснює діяльність, зокрема, з внутрішніх та міжнародних перевезень пасажирів та вантажів залізничним транспортом відповідно до отриманої ліцензії на підставі рішення Державної служби України з безпеки на транспорті від 01.03.2016 № 77.
- (23) Відповідно до частини шостої статті 4 Закону України «Про залізничний транспорт», управління процесом перевезень у внутрішньому і міжнародному сполученнях, а також регулювання виробничо-господарської діяльності у сфері організації і забезпечення цього процесу залізницями, підприємствами, установами та організаціями проводяться централізовано і належать виключно до компетенції Укрзалізниці, яка здійснює функції господарюючого суб'єкта.
- (24) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії», відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій, зокрема у сфері користування залізничними коліями, диспетчерськими службами, вокзалами та іншими об'єктами інфраструктури, що забезпечують рух залізничного транспорту загального користування. Зведений перелік суб'єктів природних монополій веде Антимонопольний комітет України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій

у сфері житлово-комунального господарства, які формує національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, – національні комісії регулювання природних монополій у відповідній сфері або органи виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій.

- (25) Згідно із зведеним переліком суб'єктів природних монополій, ПАТ «Укрзалізниця» включено до зазначеного переліку як суб'єкта природної монополії.
- (26) Отже, ПАТ «Укрзалізниця» є суб'єктом природної монополії на загальнодержавному ринку надання послуг із користування залізничними коліями, диспетчерськими службами, вокзалами та іншими об'єктами інфраструктури, що забезпечують рух залізничного транспорту загального користування, і займає на цьому ринку монопольне (домінуюче) становище із часткою 100 відсотків.
- (27) Одночасно, відповідно до Переліку робіт і послуг, що належать до основної діяльності залізничного транспорту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.2011 № 316 (зі змінами), до основної діяльності залізничного транспорту належать послуги з перевезення пасажирів, вантажів, багажу, вантажобагажу.
- (28) Статтею 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних з природними монополіями ринків, що регулюються відповідно до цього Закону, належать, зокрема, внутрішні та міжнародні перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом. Суміжним ринком визнається товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (29) Товарними межами ринку (попит-пропозиція) за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару визначено послуги з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом.
- (30) Територіальними (географічними) межами ринку є територія України, тобто ринок є загальнодержавним.
- (31) Стан ринку визначався в таких часових межах: з 01.01.2012 по 31.12.2014.
- (32) Враховуючи зазначене та норми частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», ПАТ «Укрзалізниця» (з врахуванням вищезазначеної реорганізації Залізниць) з 01.01.2012 по 31.12.2014 мала структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку внутрішніх перевезень пасажирів та вантажів залізничним транспортом.**

5. ОБСТАВИНИ СПРАВИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

- (33) ПАТ «Укрзалізниця» є суб'єктом господарювання, яке здійснює діяльність зокрема, щодо:
- перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів залізничним транспортом відповідно до отриманої ліцензії на підставі рішення Державної служби України з безпеки на транспорті від 01.03.2016 № 77;

- постачання електричної енергії за регульованим тарифом та розподіл (передачу) електроенергії місцевими (локальними) мережами відповідно до отриманих ліцензій на підставі рішення НКРЕКП від 19.02.2016 № 213.

- (34) Відповідно до наданої Комітету інформації ДП «Південна залізниця» листом від 23.04.2015 № НЗЕ-14-01/51 (вх. Комітету № 8-128/3616 від 28.04.2015) та ДП «Придніпровська залізниця» листом від 22.04.2015 № В.о.Н-21/452 (вх. Комітету № 8-128/3529 від 27.04.2015), Залізниці в період 01.01.2012 – 31.12.2014 закуповували електричну енергію у:
- ДП «Енергоринок» (01032, м. Київ, вул. С. Петлюри, буд. 27, ідентифікаційний код юридичної особи 21515381), яке здійснює діяльність з оптового постачання електричної енергії на підставі ліцензії від 31.08.2005 серії АБ № 220526, а також на підставі договору від 13.08.2010 № 6320/02/ПР/Е-10732/НЮ з ДП «Придніпровська залізниця» та договору від 07.07.2011 № 7337/02-П/Е-1111090/НЮ з ДП «Південна залізниця». Залізниці здійснювали закупівлю електричної енергії у ДП «Енергоринок» для постачання цієї електричної енергії споживачам, безпосередньо приєднаним до локальних (місцевих) електричних мереж Залізниць, а саме: фізичним та юридичним особам, підрозділам Залізниць, побутовим споживачам. Інша частина закупленої електричної енергії у ДП «Енергоринок» була використана Залізницями на власні потреби.
 - товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий дім «ГазЕнерго» (далі – ТОВ «ТД «ГазЕнерго») (02099, м. Київ, вул. Ялтинська, буд. 5-Б, ідентифікаційний код юридичної особи 32305377), яке здійснює діяльність із постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом на підставі ліцензії НКРЕ від 02.02.2006 серії АБ № 220823, а також на підставі договору від 24.02.2006 № ПР/Е-06307/НЮ з ДП «Придніпровська залізниця», в особі відокремленого структурного підрозділу (далі – ВСП) «Служба локомотивного господарства» та договору від 12.08.2011 № П/Т – 111299/НЮ з ДП «Південна залізниця», в особі відокремленого підрозділу (далі – ВП) «Служба локомотивного господарства». У ТОВ «ТД «ГазЕнерго» здійснювалась закупівля електричної енергії для здійснення Залізницями господарської діяльності з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом.
- (35) Відповідно до наданої Комітету інформації ДП «Енергоринок» (лист від 22.04.2015 № 01/32-4973, вх. Комітету № 8-05/350Кі від 23.04.2015), ДП «Південна залізниця» та ДП «Придніпровська залізниця» закуповували електричну енергію в ДП «Енергоринок» в обсягах, необхідних для здійснення ліцензованої діяльності Залізниць.
- (36) Так, 01.01.2012 – 31.01.2014 Залізницями було закуплено близько 6,4 млрд кВт електричної енергії на загальну суму понад 5 млрд грн, при цьому:
1. У ДП «Енергоринок»:
 - ДП «Придніпровська залізниця» було придбано близько 1,1 млрд кВт (понад 29 % обсягу всієї закупленої ним електроенергії) на загальну суму 0,8 млрд грн (понад 25 % сукупного обсягу витрачених на придбання електричної енергії коштів). При цьому середня вартість придбання електроенергії протягом вказаного періоду коливалась від 0,616 грн до 0,887 грн за один кВт;
 - ДП «Південна залізниця» було придбано близько 0,8 млрд кВт (понад 33 % обсягу всієї закупленої ним електроенергії) на загальну суму 0,5 млрд грн (понад 27 % сукупного обсягу витрачених на придбання електричної енергії коштів). При цьому середня вартість придбання електроенергії протягом вказаного періоду коливалась від 0,572 грн до 0,835 грн за один кВт.

2. У ТОВ «ТД «ГазЕнерго»:

- ДП «Придніпровська залізниця» було придбано близько 2,8 млрд кВт (понад 70 % обсягу всієї закупленої ним електроенергії) на загальну суму близько 2,4 млрд грн (понад 74 % сукупного обсягу витрачених на придбання електричної енергії коштів). При цьому середня вартість придбання електроенергії протягом вказаного періоду коливалась від 0,746 грн до 1,067 грн за один кВт;

- ДП «Південна залізниця» було придбано близько 1,6 млрд кВт (понад 66 % обсягу всієї закупленої ним електроенергії) на загальну суму близько 1,4 млрд грн (понад 72 % сукупного обсягу витрачених на придбання електричної енергії коштів). При цьому середня вартість придбання електроенергії протягом вказаного періоду коливалась від 0,771 грн до 1,093 грн за один кВт.

(37) Крім того, Комітетом було направлено ряд вимог до інших залізниць, які входили до сфери управління Державної адміністрації залізничного транспорту України «Укрзалізниця», а саме: Львівської (лист Комітету від 16.07.2015 № 136-29.3/06-7366), Одеської (лист Комітету від 16.07.2015 № 136-29.3/06-7367), Південно-Західної (лист Комітету від 15.07.2015 № 136-29.3/06-7332) та Донецької (лист Комітету від 16.07.2015 № 136-29.3/06-7368).

(38) З наданих відповідей, зокрема, від Львівської (лист від 04.08.2015 № 713-1-10/2695), Одеської (лист від 07.08.2015 № НГ-1/800), Південно-Західної залізниць (лист від 04.09.2015 № НЗ-1-4/1388) Комітетом встановлено, що ці залізниці в період 01.01.2012 – 31.01.2014 закуповували електричну енергію в ДП «Енергоринок» в обсягах, необхідних для здійснення своєї ліцензованої діяльності з постачання та розподілу (передачі) електричної енергії. Обсяги електроенергії, необхідні для забезпечення залізничних перевезень пасажирів та вантажів (на тягу поїздів), залізниці закуповували у:

- ТОВ «ТД «ГазЕнерго» (ДТГО «Львівська залізниця»);

- ТОВ «Енерготраст» (ДП «Одеська залізниця»);

- АК «Київенерго», ВАТ АК «Чернівціобленерго», ВАТ «Черкасиобленерго» (ДТГО «Південно-Західна залізниця»);

- ТОВ «Укренерготранзит» (ДП «Донецька залізниця»).

(39) У своїх поясненнях ДП «Придніпровська залізниця» (лист від 01.10.2015 № В.о.Н-21/1030) та ПАТ «Укрзалізниця» (лист від 14.04.2016 № ц-2/4-3/3105-16) з приводу споживання електричної енергії для власних потреб, зокрема на потреби тяги поїздів, зазначають, що електрична енергія, яка витрачається на господарські потреби залізниці і відноситься до інших видів діяльності, отримується за роздрібними тарифами відповідного класу напруги.

(40) Комітетом були отримані роз'яснення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - НКРЕКП) (лист від 17.08.2016 № 8376/17.2.1/7-16), яка зазначила, що:

«До елементу витрат «Електроенергія на господарські потреби» входять витрати електроенергії, що використовуються з наступною метою:

- ремонтні, механічні та столярні майстерні;

- масляні господарства;

- автослужбові господарства, бази механізації;

- учбові комбінати та полігони;

- склади обладнання та матеріалів;

- адміністративні будинки та приміщення різного призначення (учбові комбінати, бібліотеки, медпункт, побутові приміщення спеціалізованих лабораторій, сховища, приміщення пожежної та воєнізованої охорони тощо);
- монтажні, налагоджувальні та експериментальні роботи;
- капітальний, середній та аварійний ремонт будинків та обладнання, що використовується персоналом;
- службові приміщення оперативного персоналу;
- насосні станції водопостачання, котельні та електробойлерні.

Відпуск електроенергії, яка витрачається на господарські потреби компанії і відноситься на інші види діяльності, крім ліцензованого виду діяльності з передачі та з постачання електроенергії за регульованим тарифом, враховується в звітності як товарний відпуск електроенергії за роздрібним тарифом відповідного класу напруги.»

- (41) Отже, витрати ДП «Придніпровська залізниця» та ДП «Південна залізниця» для забезпечення залізничних перевезень пасажирів та вантажів, а саме витрати на тягу поїздів, не входять до складу витрат електроенергії на господарські потреби Залізниць, які пов'язані із здійсненням ліцензованого виду діяльності з передачі електричної енергії за регульованим тарифом.

Водночас НКРЕКП у своїх роз'ясненнях Комітету (лист від 14.11.2016 № 12239/28.1/7-16) зазначила, що:

«Оптовий ринок електричної енергії України створюється на підставі договору, при цьому сторонами договору можуть бути лише суб'єкти господарської діяльності, пов'язаної з: диспетчерським (оперативно-технологічним) управлінням об'єднаною енергетичною системою України, виробництвом електричної енергії на електростанціях, передачею електричної енергії, постачанням електричної енергії, розподілом електричної енергії та оптовим постачанням електричної енергії.

Таким чином, купівля електричної енергії суб'єктами господарювання, як споживачами електричної енергії, а не постачальниками електричної енергії на власні господарські потреби, на Оптовому ринку електричної енергії України Законом не передбачено».

- (42) Отже, ДП «Придніпровська залізниця» та ДП «Південна залізниця» закупають електричну енергію на ОРЕ України з метою її подальшого постачання на потреби Залізниць та інших споживачів, які приєднані до мереж Залізниць. Структурні підрозділи Залізниць та інші споживачі, електроустановки яких приєднані до мереж Залізниць, господарська діяльність яких не пов'язана зі здійсненням діяльності з постачання та передачею електричної енергії, мають статус споживачів електричної енергії.
- (43) З аналізу копій документів, наданих ПАТ «Укрзалізниця» листом від 09.07.2018 № ц-2/4-24/1821-18 (далі – Лист), а саме:
- Положення про ВСП «Служба локомотивного господарства» ДП «Придніпровська залізниця» (нова редакція), затвердженого наказом начальника залізниці від 01.12.2010 № 854/Н;
 - Положення про ВСП «Служба електропостачання» ДП «Придніпровська залізниця», затвердженого наказом начальника залізниці від 07.08.2006 № 550/Н;
 - Положення про ВСП «Нікопольська дистанція електропостачання» ДП «Придніпровська залізниця», затвердженого наказом начальника залізниці від 07.08.2006 № 550/Н;
 - Положення про ВСП «Енергозбут» ДП «Придніпровська залізниця», затвердженого наказом начальника залізниці від 26.06.2007 № 577/Н, встановлено наступне.

- (44) ВСП «Служба локомотивного господарства» ДП «Придніпровська залізниця» здійснює діяльність із перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом, а саме: перевезення тяговим рухомим складом, організація, утримання в справному стані кранів на залізничному ходу, споруд, приміщень та обладнання депо.
- (45) ВСП «Служба електропостачання» ДП «Придніпровська залізниця» здійснює загальне керівництво реалізації електричної енергії відокремленими структурними підрозділами, що підпорядковуються йому, а саме: 8 дистанцій електропостачання, ВСП «Чаплинська дорожня експериментальна майстерня», ВСП «Енергомонтажний поїзд №1» та ВСП «Енергозбут».
- (46) Дистанції електропостачання, зокрема ВСП «Нікопольська дистанція електропостачання» ДП «Придніпровська залізниця», здійснює передачу електричної енергії на підставі тарифів, які встановлюються згідно з чинним законодавством.
- (47) ВСП «Енергозбут» здійснює діяльність ДП «Придніпровська залізниця» з постачання електроенергії, а саме:
- ведення бухгалтерського обліку і підготовка фінансових звітів із ліцензованої діяльності з передачі та постачання електроенергії окремо від обліків та звітів з інших видів діяльності залізниці;
 - організація підприємницької діяльності залізниці та укладання відповідних договорів з передачі електричної енергії власними (локальними) мережами залізниці та постачання електричної енергії залізничним і стороннім залізничному транспорту субабонентам;
 - організація централізованої купівлі електроенергії на ОРЕ для повного забезпечення потреб залізниці та її субабонентів в електричній енергії;
 - реалізація електричної енергії на підставі тарифів, які встановлюються згідно з чинним законодавством.
- (48) Отже, ДП «Придніпровська залізниця» розділяє діяльність із постачання та передачі електричної енергії за регульованим тарифом, від діяльності з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом.
- (49) Водночас, під час аналізу копій документів, які надані ПАТ «Укрзалізниця» в Листі, а саме:
- Положення ВП «Служба локомотивного господарства» ДП «Південна залізниця», затверджене наказом начальника залізниці від 30.05.2012 № 231/Н;
 - Положення про ВП «Служба електропостачання» ДП «Південна залізниця», затверджене наказом начальника залізниці від 20.06.2012 № 278/Н;
 - Положення про ВП «Енергозбут» ДП «Південна залізниця», затверджене наказом начальника залізниці від 20.06.2012 № 276/Н, встановлено наступне.
- (50) ВП «Служба локомотивного господарства» здійснює діяльність ДП «Південна залізниця» з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом, а саме: перевезення тяговим рухомим складом, організація, утримання в справному стані кранів на залізничному ходу, споруд, приміщень та обладнання депо.
- (51) ВП «Служба електропостачання» ДП «Південна залізниця» здійснює загальне керівництво діяльності з передачі та постачання електроенергії споживачам за їх категорійністю, згідно з ліцензіями за тарифами, затвердженими НКРЕ, у порядку, передбаченому чинним законодавством, та наказами начальника Укрзалізниці й

Залізниці. ВП «Служба електропостачання» ДП «Південна залізниця» підпорядковані: 7 дистанцій електропостачання та ВП «Енергозбут».

- (52) ВП «Енергозбут» здійснює діяльність ДП «Південна залізниця» з постачання електроенергії, зокрема, із:
- забезпечення потреб Залізниці та її споживачів в електричній енергії та отримання доходів від постачання електричної енергії споживачам Залізниці та передачі електричної енергії власними (локальними) мережами Залізниці;
 - здійснення закупівлі електричної енергії у ДП «Енергоринок» відповідно до Умов та правил постачання електроенергії за регульованим тарифом для повного забезпечення потреб Залізниці та її сторонніх споживачів в електричній енергії.
- (53) Отже, ДП «Південна залізниця» розділяє діяльність із постачання та передачі електричної енергії за регульованим тарифом, від діяльності з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом.
- (54) З вищевказаного встановлено, що ВСП «Енергозбут» ДП «Придніпровська залізниця» та ВП «Енергозбут» ДП «Південна залізниця», як постачальники електричної енергії за регульованим тарифом, відповідно до пункту 3.6.2 Умов та правил з постачання електроенергії за регульованим тарифом, мають постачати всім своїм споживачам електроенергію за єдиним (роздрібним) тарифом на відповідному класі напруги.
- (55) Водночас ПАТ «Укрзалізниця» в Листі зазначило: *«Враховуючи, що рівень тарифу, запропонованого ТОВ «ТД «Газенерго» був нижче єдиного роздрібного тарифу ДП «Південна залізниця» на 2 %, а ДП «Придніпровська залізниця» на 2,2%, з метою зниження собівартості перевезень та економії коштів при закупівлі електричної енергії для потреб тяги поїздів було укладено договір купівлі-продажу із зазначеним постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом».*
- (56) У цьому ж Листі ПАТ «Укрзалізниця» у додатках (таблиця 1) надало Комітету інформацію, зокрема, щодо єдиного роздрібного тарифу та тарифу, за яким Залізниці закуповували електроенергію у ТОВ «ТД «Газенерго», а саме:

Інформація щодо єдиного роздрібного тарифу, та тарифу, за яким закуповувалась електроенергія у ТОВ «ТД «ГазЕнерго» протягом 2012 – 2014 років							
	період	єдиний роздрібний тариф на електроенергію для споживачів (крім населення) без ПДВ, коп./кВт-год		постанова НКРЕКП	тариф ТОВ «ТД «ГазЕнерго» без ПДВ, коп./кВт-год для Залізниці		розмір знижки у % наданої ТОВ «ТД «ГазЕнерго» для Залізниці
		1 клас напруги	2 клас напруги		1 клас напруги	2 клас напруги	
ДП «Південна залізниця»	станом на 01.01.2012	69,81	89,62	№ 80 від 23.12.2011	68,41	87,83	2,0
	станом на 01.06.2012	74,37	94,67	№ 671 від 25.05.2012	72,88	92,78	2,0
	станом на 01.01.2013	75,11	95,61	№ 1850 від 29.12.2012	73,61	93,70	2,0
	станом на 01.06.2013	79,52	101,22	№ 628 від 23.05.2013	77,93	99,20	2,0
	станом на 01.01.2014	81,11	103,24	№ 1740 від 26.12.2013	79,49	101,18	2,0
	станом на 01.06.2014	89,08	113,39	№ 757 від 27.05.2014	87,30	111,12	2,0

ДП «Придні провська заліз- ниця»	станом на 01.01.2012	69,81	89,62	№ 80 від 23.12.2011	68,27	87,65	2,2
	станом на 01.06.2012	74,37	94,67	№ 671 від 25.05.2012	72,73	92,59	2,2
	станом на 01.01.2013	75,11	95,61	№ 1850 від 29.12.2012	73,46	93,51	2,2
	станом на 01.06.2013	79,52	101,22	№ 628 від 23.05.2013	77,77	98,99	2,2
	станом на 01.01.2014	81,11	103,24	№ 1740 від 26.12.2013	79,33	100,97	2,2
	станом на 01.06.2014	89,08	113,39	№ 757 від 27.05.2014	87,12	110,90	2,2

(57) На вимогу Комітету від 12.06.2018 № 130-29.3/07-7084 «Які структурні підрозділи Залізниць закуповували протягом 2012–2014 років електричну енергію за єдиними роздрібними тарифами для своєї діяльності?» ПАТ «Укрзалізниця» Листом повідомило: «Постачання електричної енергії на власні потреби структурним підрозділам здійснювалось за єдиними роздрібними тарифами, затвердженими постановами НКРЕ на відповідний розрахунковий період (крім дистанцій електропостачання та Енергозбуту, які здійснювали ліцензійну діяльність з передачі та постачання електроенергії)».

(58) Також у Листі ПАТ «Укрзалізниця» зазначило, що на 09.07.2018:

1. Діяльність ПАТ «Укрзалізниця» з постачання електроенергії за регульованим тарифом покладено на філію «Енергозбут» ПАТ «Укрзалізниця».
2. Діяльність із розподілу електроенергії (передачі електричної енергії (місцевими) локальними електричними мережами) покладено на регіональні філії ПАТ «Укрзалізниця» в особі служб електропостачання та дистанцій електропостачання.
3. Діяльність із перевезення пасажирів та вантажів покладено на всі регіональні філії та філії ПАТ «Укрзалізниця», крім вищезазначених підрозділів.
4. Для забезпечення здійснення господарської діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та з розподілу електроенергії (передачі електричної енергії (місцевими) локальними електричними мережами) ПАТ «Укрзалізниця» закуповує електроенергію з ОРЕ відповідно до договору купівлі-продажу електроенергії від 29.02.2018 № 12066/01 з ДП «Енергоринок».
5. Постачальником для регіональних філій та філій ПАТ «Укрзалізниця», які здійснюють діяльність із перевезення пасажирів та вантажів, є філія «Енергозбут» ПАТ «Укрзалізниця».

(59) ПАТ «Укрзалізниця» листом від 18.10.2018 б/н (вх. Комітету № 8-07/12612 від 18.10.2018) зазначило, що погоджується з попередніми висновками у справі № 130-26.13/170-16 від 11.10.2018 № 130-26.13/170-16/371-спр, та зауважень до них не має.

6. ПІДСТАВИ ДЛЯ ЗАКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ

(60) Враховуючи положення пункту 2.7 Умов та правил з постачання електроенергії за регульованим тарифом та положення Галузевих методичних рекомендацій, закупівлю електричної енергії на ОРЕ (у ДП «Енергоринок») передбачено тільки суб'єктами господарської діяльності, ліцензіатами з постачання та/або передачі електричної енергії за регульованим та нерегульованим тарифом для здійснення цієї ліцензійної діяльності та для господарських потреб, які пов'язані із здійсненням цієї ліцензійної діяльності.

- (61) Отже, ДП «Південна залізниця» та ДП «Придніпровська залізниця» закуповували електричну енергію на ОРЕ (у ДП «Енергоринок») для здійснення ВП «Енергозбут» та ВСП «Енергозбут» Залізниць діяльності з постачання та/або передачі електричної енергії за регульованим тарифом та для господарських потреб, які пов'язані із здійсненням цієї діяльності.
- (62) Водночас НКРЕКП у своїх роз'ясненнях зазначила (лист від 17.08.2016 № 8376/17.2.1/7-16), що відпуск електроенергії, яка витрачається на господарські потреби компанії і відноситься на інші види діяльності, крім діяльності з передачі та постачання електроенергії за регульованим тарифом, здійснюється за роздрібним тарифом.
- (63) Як уже зазначалось, діяльність ДП «Південна залізниця» та ДП «Придніпровська залізниця» з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом здійснюють ВП «Служба локомотивного господарства» та ВСП «Служба локомотивного господарства» Залізниць.
- (64) Згідно з Переліком робіт і послуг діяльності залізничного транспорту передача та постачання електроенергії для забезпечення перевезень відносяться до робіт і послуг, що належать до основної діяльності залізничного транспорту.
- (65) Отже, ВП «Служба локомотивного господарства» та ВСП «Служба локомотивного господарства» Залізниць закупає електроенергію для забезпечення залізничних перевезень за роздрібним тарифом як споживач електроенергії.
- (66) Враховуючи положення статті 15 Закону споживач електроенергії не є стороною договору, на підставі якого здійснюється оптовий продаж електроенергії на ОРЕ, та відповідно ВП «Служба локомотивного господарства» та ВСП «Служба локомотивного господарства» Залізниць не мали можливості закупити електроенергію для перевезення пасажирів та вантажу залізничним транспортом (на тягу поїздів) на ОРЕ (у ДП «Енергоринок»).
- (67) Водночас, враховуючи положення статті 25 Закону, ВП «Служба локомотивного господарства» та ВСП «Служба локомотивного господарства» Залізниць мали право вибору постачальника електричної енергії (постачальники за регульованим тарифом, постачальники за нерегульованим тарифом) та уклали відповідні договори з ТОВ «ТД «Газенерго».
- (68) Враховуючи наведене, у Комітеті відсутні підстави стверджувати про наявність порушення в діях ПАТ «Укрзалізниця», яке полягає у включенні в розрахунок установлених протягом 2012 – 2014 років цін (тарифів) на послуги внутрішніх та міжнародних перевезень пасажирів та вантажів залізничним транспортом вартості електричної енергії, придбаної за вищою ціною, ніж у ДП «Енергоринок», як складової такої ціни (тарифу), через відсутність можливості у ПАТ «Укрзалізниця» закупівлі електричної енергії у ДП «Енергоринок» для забезпечення перевезень пасажирів та вантажів залізничним транспортом (на тягу поїздів).
- (69) Отже, порушення, передбачене частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», не доведено.

(70) Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо не доведено вчинення порушення.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Закрити провадження у справі № 130-26.13/170-16.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ